

Natuurtoets

Seahorse te Hengelo

projectnummer 400270
definitief revisie 02
21 september 2017

Natuurtoets

Seahorse te Hengelo

projectnummer 400270
definitief revisie 02
21 september 2017

Auteurs

J. Melis
M. Korthorst

Opdrachtgever

VanWonen
Postbus 756
8000 AT Zwolle

datum vrijgave	beschrijving revisie 02	goedkeuring	vrijgave
22-9-17	definitief	S. Hammink 	J. Officier

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Leeswijzer	2
2	Wettelijk kader natuurbescherming	3
2.1	Algemeen	3
2.2	Flora- en faunawet	3
2.3	Natuurwerk Nederland	3
2.4	Natuurbeschermingswet 1998	3
3	Plangebied en projectvoornemen	4
3.1	Plangebied	4
3.2	Projectvoornemen	4
4	Methodiek	6
4.1	Algemeen	6
4.2	Bureauonderzoek	6
4.3	Terreinbezoek	7
4.4	Effectbeoordeling en advies vervolgtraject	7
5	Resultaten gebiedsonderzoek	8
5.1	Gebiedsbeschrijving	8
5.2	Beschermde soorten	8
5.2.1	Bureauonderzoek	8
5.2.2	Terreinbezoek - ecologische bevindingen	9
5.2.3	Samenvatting beschermde soorten	12
5.3	Beschermde gebieden	12
6	Toetsing	14
6.1	Effectbepaling	14
6.2	Effecten beschermde soorten	14
6.2.1	Vogels	14
6.2.2	Zoogdieren	15
6.2.3	Reptielen	15
6.2.4	Amfibieën	15
6.2.5	Vissen	15
6.2.6	Vlinders, libellen en overige beschermde soortgroepen	16
6.2.7	Flora	16
6.3	Effecten op beschermde gebieden	16
6.3.1	Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)	16

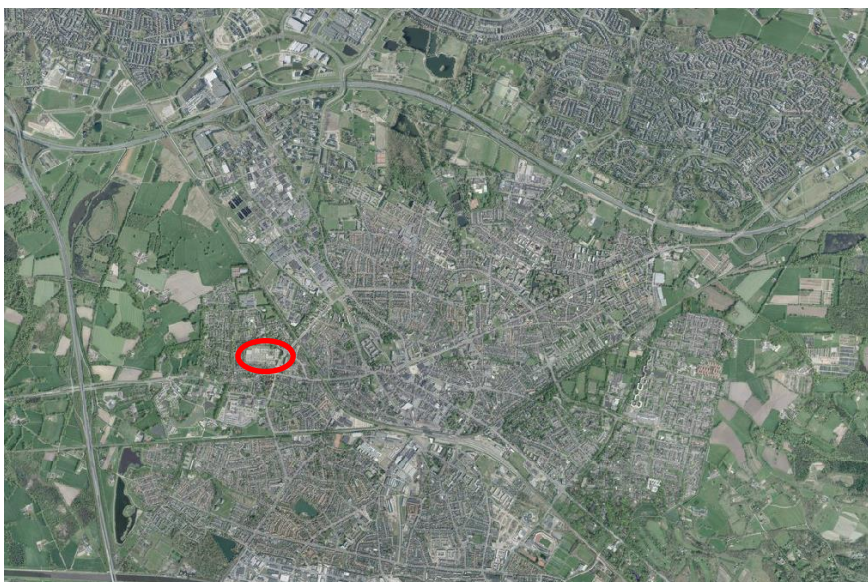
6.3.2	Effecten op Natura 2000-gebieden	16
7	Conclusies	17
7.1	Conclusies soortenbescherming	17
7.2	Conclusies gebiedsbescherming	18
7.3	Wet natuurbescherming	18
7.4	Kansen voor natuur	19
8	Bronnen	20

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op het Seahorse terrein (figuur 1.1) in Hengelo is men voornemens om woningbouw te realiseren. Voor deze ontwikkeling moet een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld. De huidige natuurtoets wordt uitgevoerd in het kader van deze bestemmingsplanwijziging.

Bestemmingsplannen dienen te worden beoordeeld op de uitvoerbaarheid in relatie tot actuele natuurwetgeving, met name de Flora- en faunawet, Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur) en Natuurbeschermingswet 1998. Er mogen geen ontwikkelingen plaatsvinden die op onoverkomelijke bezwaren stuiten door effecten op beschermde natuurgebieden en/of flora en fauna. In dit kader is inzicht gewenst in de aanwezige natuurwaarden en de mogelijk daarmee samenhangende consequenties vanuit de actuele natuurwetgeving. Dit wordt gedaan op basis van een natuurtoets. In deze rapportage zijn de resultaten van de natuurtoets beschreven. In figuur 1.1 is de globale ligging van de plangebieden weergegeven.

Figuur 1.1: Begrenzing van het plangebied in Hengelo (rood omlijnd) Bron: Globespotter2015.

1.2 Doel

In ruimtelijke plannen, zoals bestemmingsplannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten en gebieden. Er dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. Het doel van voorliggende natuurtoets is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet, NNN en/of de Natuurbeschermingswet 1998 en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.3 Leeswijzer

De natuurtoets is verder als volgt opgebouwd:

- hoofdstuk 2 beschrijft beknopt het wettelijk kader;
- hoofdstuk 3 beschrijft het plangebied en het projectvoornemen;
- hoofdstuk 4 geeft een toelichting op de methodiek van de natuurtoets;
- hoofdstuk 5 beschrijft het gebied en gaat in op de ecologische waarden en de beschermde soorten in (de omgeving) van het plangebied;
- hoofdstuk 6 toetst de ontwikkeling aan de Flora- en faunawet;
- hoofdstuk 7 beschrijft de conclusies en (eventuele) vervolgstappen en procedures.

Dit rapport is een actualisatie van het rapport uit maart 2016. In onderhavig rapport is resultaat van het nader onderzoek naar vleermuizen verwerkt en is het rapport uit 2016 getoetst aan de nieuwe Wet natuurbescherming die per 1 januari 2017 in werking is getreden.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

2.1 Algemeen

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor, Natuurnetwerk Nederland (hierna NNN) en Natuurbeschermingswet 1998. De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en het NNN en de Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, het NNN en de Natuurbeschermingswet 1998 wordt verwezen naar bijlage 1.

2.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn alleen onder voorwaarden mogelijk.

2.3 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is de kern van het natuurbeleid. Het NNN is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van het NNN en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'nee, tenzij'-principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten.

2.4 Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten worden beschermd middels de Natuurbeschermingswet 1998, deze gebieden hebben daarmee een wettelijke beschermd status. Er zijn geen ontwikkelingen zonder Natuurbeschermingswetvergunning toegestaan als deze ontwikkeling de natuurlijke waarden en instandhoudingsdoelen van het gebied direct of indirect aantasten.

3 Plangebied en projectvoornemen

3.1 Plangebied

Het plangebied is gelegen in de bebouwde kom van Hengelo. Het plangebied ligt midden in een woonwijk. Het plangebied betreft het braakliggende fabrieksterrein van de Koninklijke weefgoederen fabriek. Ten noorden van het plangebied ligt de Curiestraat, ten westen van het plangebied ligt de Weideweg.

Figuur 3.1. Globale ligging van het plangebied (rood omkaderd). Bron: globespotter 2015.

3.2 Projectvoornemen

In figuur 3.2 is de toekomstige situatie in het plangebied weergegeven. In het gebied wordt ingericht als volwaardig woongebied. Het nieuwe plan voorziet in de bouw van circa 180 nieuwe woningen.

Figuur 3.2. Mogelijk eindbeeld: Op ten Noord Blijdenstein, architecten en adviseurs.

4 Methodiek

4.1 Algemeen

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

1. Bureaustudie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden en ligging van beschermde gebieden in de invloedssfeer van het project;
2. Terreinbezoek naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

4.2 Bureauonderzoek

In het bureauonderzoek wordt specifiek gekeken naar de zwaar beschermde (tabel 3) en overig beschermde (tabel 2) soorten uit de Flora- en faunawet. Deze soorten zijn in Nederland zeldzaam of hebben een Europese bescherming (Habitatrichtlijn en bijlage IV-soorten) en moeten worden getoetst op voorkomen en het projecteffect. Treden effecten op, of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er maatregelen nodig om deze effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Algemeen beschermde soorten, die zijn opgenomen in tabel 1 van de Flora- en faunawet, zijn niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt bij het voorliggende project. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Wel geldt de algemene zorgplicht. Door rekening te houden met de kwetsbare seizoenen van deze soorten, wordt voldoende aan de zorgplicht voldaan en kan de gunstige staat van instandhouding worden gegarandeerd.

Er worden diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van zwaarder (tabel 2 en 3 – soorten) beschermde soorten in en rond het plangebied. Met behulp van landelijke en regionale verspreidingsatlassen en specifieke internetsites (www.ravon.nl; www.vlindernet.nl; www.libellennet.nl; www.Naturalis.nl\EIS) wordt nagegaan of in het verleden zwaarder beschermde soorten zijn aangetroffen in of nabij het plangebied. Deze atlassen maken veelal gebruik van atlasblokken (5 x 5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

Daarnaast worden landelijke databanken voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl, over de periode 2011 - 2016. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn dan niet bekend. Aan de hand van de resultaten van de bureaustudie wordt een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen.

Vogels zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Een aantal vogels is onderverdeeld in vogels met jaarrond beschermde nesten (categorie 1-4) en niet jaarrond beschermde nesten (categorie 5) (zie toelichting in bijlage 1 – Wettelijk kader) waarvan inventarisatie gewenst is. Gekeken wordt naar de verspreiding van categorie 1-4 soorten en soorten van categorie 5 die mogelijk zeldzaam zijn in de omgeving van het plangebied.

Naast de bronnen met soortinformatie, is voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van het Ministerie van EZ. Om inzicht te krijgen in de ligging van het plangebied t.o.v. van het NNN is de provinciale website geraadpleegd.

4.3 Terreinbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van de bureaustudie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat in het plangebied. Op maandag 15 februari 2016 is een terreinbezoek aan het plangebied afgelegd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureaustudie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend.

4.4 Effectbeoordeling en advies vervolgtraject

Aan de hand van de bevindingen uit het bureauonderzoek en de resultaten van het verkennend terreinbezoek kan worden bepaald of een vervolgonderzoek nodig is om beschermde soorten uit te sluiten en om te bepalen wat de effecten zijn. Tevens kan worden geadviseerd over de te volgen procedure inzake de natuurwetgeving.

5 Resultaten gebiedsonderzoek

5.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bestaat uit een voormalig fabrieksterrein waar opschot van onder andere berk en vlierstruik aanwezig is. Het grootste gedeelte van het plangebied is verhard met grote betonplaten. Langs de randen zijn groenstroken met bomen aanwezig. Er zijn nog een aantal kleine oude kelders aanwezig, deze zijn volgelopen met water. In het plangebied zijn op enkele plekken takkenhopen aanwezig. In het plangebied is nog een restant van de oude fabriekshal aanwezig. Deze bestaat uit een glazen overkapping en een staande muur. Om het gebied zijn hekken geplaatst, doordat er op enkele plekken openingen in de hekken aanwezig zijn wordt het terrein bezocht door wandelaars die hun hond uitlaten.

Figuur 5.1. Impressie van het plangebied (met de klok mee): Opschot van berk met op de achtergrond de oude fabriekshal, een wandelpaadje door het gebied, één van de met water gevulde kelders in het gebied, verharding in het gebied.

5.2 Beschermde soorten

5.2.1 Bureauonderzoek

Uit de landelijke en provinciale verspreidingsinformatie en uit atlanten (5 x 5 kilometerhok) blijkt dat in of nabij het plangebied in het verleden diverse beschermde soorten zijn waargenomen. Dit betreft onderstaande zwaarder beschermde (tabel 2 en 3 Flora- en faunawet) soorten.

Vogels, categorie 1-4

- *Boomvalk**, *buizerd*, *gierzwaluw*, *grote gele kwikstaart*, *havik*, *huismus*, *kerkuil*, *roek*, *slechtvalk**, *sperwer*, *steenuil* en *wespendief*.

Zoogdieren

- *Eekhoorn*, *steenmarter*, *baardvleermuis*, *franjestaat*, *gewone dwergvleermuis*, *gewone grootoorvleermuis*, *laatvlieger*, *ruige dwergvleermuis*, *rosse vleermuis*, *vale vleermuis* en *watervleermuis*.

Reptielen

- *Hazelworm*, *levendbarende hagedis* en *muurhagedis*.

Amfibieën

- *Kamsalamander*, *Heikikker* en *poelkikker*.

Vissen

- *Kleine modderkruiper*.

Vlinders, Libellen en overige soortgroepen

- *Heideblauwtje* en *gevlekte witsnuitlibel*.

Flora

- *Daslook*, *grote keverorchis*, *jeneverbes tongvaren* en *klein glaskruid**.

*Soorten die voorkomen in een aangrenzend kilometerhok

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in (de omgeving van) het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied. Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen.

5.2.2 Terreinbezoek - ecologische bevindingen

Op 15 februari 2016, vrijwel geheel bewolkt en koud (circa 2 °C) (bron: knmi.nl) is een terreinbezoek aan het plangebied afgelegd door een deskundig ecooloog van Antea Group. Naast directe waarnemingen kan aan de hand van de aangetroffen biotopen een beeld worden geschetst van de aanwezige beschermde soorten.

Vogels (categorie 1-4)

Zoals eerder aangegeven zijn van een aantal vogelsoorten de broedplaatsen jaarrond beschermd. Bij deze soorten moet bij verwijdering of aantasting van de vaste rust- en verblijfplaats altijd een ontheffing worden aangevraagd. Dit zijn de zogenoemde categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten (zie bijlage 1). Uit de bureaustudie blijkt het voorkomen van de categorie 1-4 soorten boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil en wespendief. In het plangebied zijn geen bomen met holtes of

gaten waargenomen die mogelijk dienst doen als nestplaats voor de steenuil. In de aanwezige bomen zijn geen nesten van categorie 1-4 soorten als buizerd, boomvalk, sperwer, havik, wespandief, slechtvalk of roek waargenomen en te verwachten. De bebouwing in het plangebied is niet geschikt als verblijfsplaats voor gierwaluwen, door het ontbreken van een uitvliegopening hoger dan drie meter. De huismus is een standvogel die jaarrond in hetzelfde leefgebied aanwezig is. Door de afwezigheid van huismussen in de omgeving van het plangebied kunnen nesten van huismussen in de te slopen bebouwing worden uitgesloten. Ook voor de kerkuil zijn geen geschikte nestplaatsen in het plangebied aanwezig. Onder de overkapping zijn geen uitwerpselen of braakballen gevonden. In het plangebied is geen geschikt broedbiotoop aanwezig voor de grote gele kwikstaart, deze soort broedt langs stromend water, dit is niet in het plangebied aanwezig. Het voorkomen van nesten van categorie 1-4 soorten is daarmee uitgesloten.

Tijdens het veldbezoek zijn de algemene vogelsoorten ekster, koolmees en putter aangetroffen in het plangebied.

Zoogdieren

Uit de bureaustudie blijkt dat de eekhoorn en steenmarter in de omgeving van het plangebied voorkomen. In het plangebied zijn geen nesten of sporen van de eekhoorn aangetroffen. Door het ontbreken van bosgebieden in de omgeving van het plangebied kan het voorkomen van de eekhoorn worden uitgesloten. De steenmarter heeft verblijfplaatsen in schuren en op zolders, in het plangebied zijn geen prooiresten of uitwerpselen van de steenmarter aangetroffen. Het voorkomen van verblijfplaatsen van de steenmarter in het plangebied kan worden uitgesloten. Wel kan de soort foeragerend of doortrekkend aanwezig zijn.

Naast grondgebonden zoogdieren komen de vleermuissoorten franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, vale vleermuis en watervleermuis uit de bureaustudie naar voren. In de bomen in het plangebied zijn geen bomen met holtes aanwezig die dienst kunnen doen als verblijfsplaats voor vleermuizen. De soorten gewone dwergvleermuis, gewone grootvleermuis, ruige dwergvleermuis, franjestaart, vale vleermuis en laatvlieger kunnen verblijfsplaatsen hebben in bebouwing. De bebouwing in het plangebied is niet optimaal voor vleermuizen. De spouwmuur van de oude fabriekshal is open en biedt geen geschikte tochtvrije omstandigheden met constante temperatuur voor verblijfplaatsen van vleermuizen. In het plangebied zijn nog enkele kelders van het voormalige fabriekspand aanwezig, deze zijn open en vol geregend en bieden daardoor geen vochtvrije plekken met constante temperatuur. De aanwezigheid van vleermuizen kan hier worden uitgesloten. Het plangebied biedt geschikt foerageergebied voor de voorkomende vleermuissoorten. Mogelijk zijn langs de randen van het gebied vliegroutes van vleermuizen aanwezig.

Figuur 5.2. (links) kelders in het plangebied (rechts) de oude fabriekshal.

Reptielen

Uit de bureaustudie blijkt dat de soorten hazelworm, levendbarende hagedis en muurhagedis in de omgeving van het plangebied voorkomen. Het aanwezige biotoop is door de gecultiveerde aard van het gebied, te midden van stedelijke gebieden waar wel sprake is van verstoring niet geschikt als leefgebied van de levendbarende hagedis en de muurhagedis. De hazelworm komt voor in bosranden en bosschages met een grote strooisel laag (RAVON). In het plangebied is dergelijk biotoop niet aanwezig. Het voorkomen van zwaarder beschermde reptielen is uitgesloten in het plangebied.

Amfibieën

Uit de bureaustudie blijkt het voorkomen van de kamsalamander, heikikker en poelkikker in de omgeving van het plangebied. De heikikker is een kritische soort die voorkomt in hoogveengebieden, heide en ruigtes. De poelkikker is een warmte minnende soort die voorkomt in onbeschaduwde poelen. Kamsalamanders komen voor in poelen met een goed ontwikkelde onderwatervegetatie (RAVON). Voor de genoemde soorten zijn in het plangebied geen geschikte wateren beschikbaar. Het enige water dat in het plangebied aanwezig is zijn de onder water gelopen kelders van de voormalige bebouwing, dit is ongeschikt door het ontbreken van begroeiing en natuurlijk bodemsubstraat. Bovendien is het water niet goed toegankelijk. Het voorkomen van zwaarder beschermde amfibieën kan worden uitgesloten.

Vissen

Uit de bureaustudie komt het voorkomen van de kleine modderkruiper naar voren. In het plangebied is geen geschikt biotoop voor de kleine modderkruiper aanwezig. De kleine modderkruiper komt voor in watergangen met voldoende zacht substraat op de bodem, dergelijk substraat is in het plangebied niet aanwezig.

Vlinders, libellen en overige soortgroepen

Uit de bureaustudie komt naar voren dat in de omgeving van het plangebied de vlindersoort het heideblauwtje en de libellosoort gevlekte witsnuitlibel voorkomen. Het heideblauwtje is een vlindersoort die voorkomt op heidegebieden met struikheide. Dergelijke gebieden zijn niet in de directe omgeving van het plangebied aanwezig. Het voorkomen van het heideblauwtje in het plangebied is uitgesloten. De gevlekte witsnuitlibel komt voor in laagveenmoerassen, vegetatierijke vennen en duinplassen (libellenet.nl). Dergelijke gebieden zijn niet in het plangebied aanwezig. Het voorkomen van de gevlekte witsnuitlibel in het plangebied is uitgesloten.

Flora

Uit de bureaustudie komt het voorkomen van de zwaarder beschermde plantensoorten daslook, grote keverorchis, jeneverbes, tongvaren en klein glaskruid naar voren. Daslook komt voor in oude (parkbossen). Grote keverorchis komt voor op kalkhoudende humeuze grond. De jeneverbes komt voor op (voormalige) stuifzanden. Voor de genoemde soorten is geen geschikt biotoop beschikbaar in het plangebied. Klein glaskruid en tongvaren zijn soorten van de stedelijke omgeving, de soorten groeien op oude muren. Beide soorten zijn winterhard en jaarrond herkenbaar. Het biotoop is voor deze soorten matig geschikt, exemplaren van het klein glaskruid en de tongvaren zijn niet aangetroffen. Het voorkomen van deze soorten kan op basis hiervan worden uitgesloten.

5.2.3 Samenvatting beschermde soorten

Tabel 5.1: Aanwezigheid van (mogelijk) beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Beschermingsregime	Aanwezigheid	Toelichting
Steenmarter	Tabel 2	Foerageergebied	Mogelijk aanwezig in het gebied.
Vleermuizen	Tabel 3	Foerageergebied, vliegroutes	Mogelijk aanwezig
Algemene broedvogels	n.v.t.	Broedbiotoop, leefgebied.	Aannemelijk

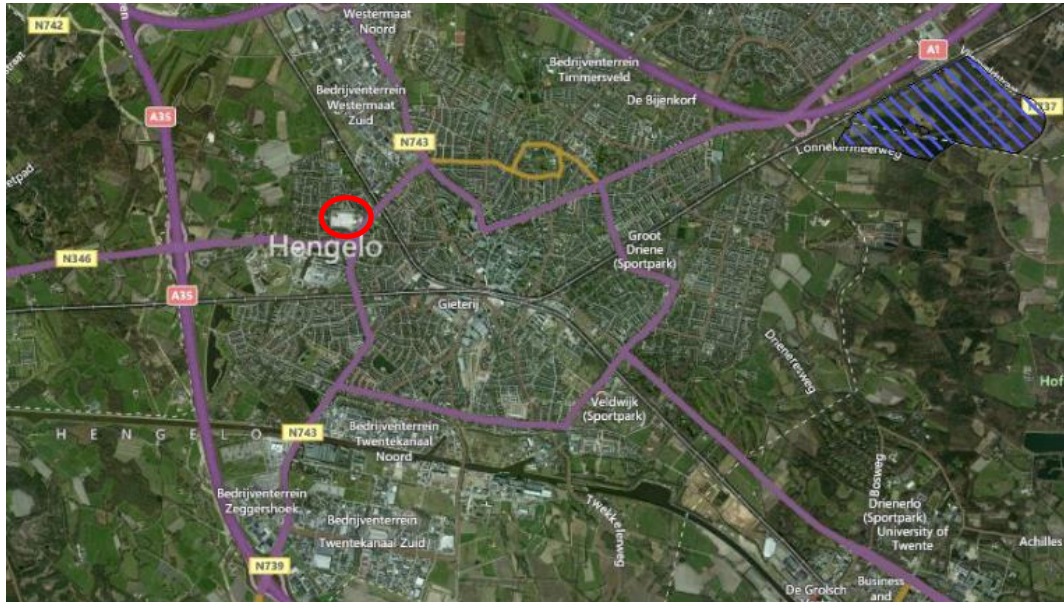
5.3 Beschermde gebieden

In de directe omgeving van het plangebied zijn geen gebieden aanwezig die deel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (zie figuur 5.4). Het dichtstbijzijnde onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur ligt op circa 1,5 kilometer afstand.

Figuur 5.4. NNN gebieden in de omgeving van het plangebied (niet aanwezig) (kaartviewer provincie Overijssel)

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied ligt op ca. 5 kilometer afstand en is het Lonnekermeer (zie figuur 5.5).

Figuur 5.5. Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied.

6 Toetsing

6.1 Effectbepaling

Het nieuwe bestemmingsplan maakt de bouw van woningen winkels op het Seahorse terrein mogelijk. De huidige inrichting van het terrein zal compleet wijzigen. De aanwezige vegetatie zal worden verwijderd en de nog aanwezige bebouwing op het terrein zal worden gesloopt.

In paragraaf 6.2 worden de effecten beschreven van de voorgenomen werkzaamheden op de aanwezige beschermde soorten in het plangebied. In paragraaf 6.3 worden effecten op beschermde gebieden beschreven.

6.2 Effecten beschermde soorten

De effecten op de zwaarder beschermde soorten worden per soortgroep getoetst. Voor de vogels wordt naast de categorie 1-4 vogelsoorten ook ingegaan op de algemene soorten.

6.2.1 Vogels

Vogels algemeen

Alle in gebruik zijnde nesten van vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Flora- en faunawet. Met de meeste broedvogels kan echter in het algemeen relatief eenvoudig rekening worden gehouden door kap- en sloopwerkzaamheden niet uit te voeren in de broedtijd (circa maart tot en met juli) en indien concrete broedgevallen aanwezig zijn. Op deze wijze zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde.

Gezien de omvang van het terrein en de aanwezige vegetaties zullen er diverse soorten vogels op het terrein broeden (lijstersachtige, mezen, zangers, duiven, etc). Bij het kappen van bomen en het slopen van de bebouwing in het plangebied, is het in het kader van de zorgplicht van belang dat dit buiten de broedperiode van vogels uitgevoerd wordt aangezien het verstoren van vogels niet is uit te sluiten.

Indien het niet mogelijk is om buiten het broedseizoen om te werken dan dient het plangebied vóór het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor (broed)vogels. Mocht dit niet mogelijk zijn dan dient voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied gecontroleerd te worden op de aanwezigheid van broedvogels door een erkend ecooloog. Indien vastgesteld wordt dat sprake is van actuele broedgevallen binnen het plangebied kan het plangebied niet vrijgegeven worden en dienen de werkzaamheden uitgesteld te worden tot nadat het nest niet meer in gebruik is.

Jaarrond beschermde nesten

In het plangebied zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Deze worden ook niet verwacht. Effecten op jaarrond beschermde nesten kunnen worden uitgesloten.

Categorie 5-soorten

Naast soorten met jaarrond beschermde nesten zijn er categorie 5-vogelsoorten, waarvan de nesten alleen jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit laatste is op het plangebied niet van toepassing. Er zijn geen categorie 5-soorten te verwachten die zeldzaam zijn in de directe omgeving of onvoldoende nestgelegenheid hebben in de directe omgeving.

6.2.2 Zoogdieren

Steenmarter

Verblijfplaatsen van de steenmarter zijn in het plangebied uitgesloten. Wel is het gebied mogelijk in gebruik als foerageergebied van de steenmarter en zijn mogelijk foerageerroutes aanwezig. In de omgeving van het plangebied is voldoende alternatief foerageergebied voor de steenmarter aanwezig. Negatieve effecten op het voorkomen van de steenmarter kunnen worden uitgesloten.

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten zijn beschermd onder de Flora- en faunawet (tabel 3) en de Habitatrichtlijn (bijlage IV). Bij het slopen van bebouwing en het kappen van vooral oudere bomen dient te allen tijde rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen.

Gebouwbewonende vleermuizen verblijven met name in spouwmuren, onder dakbetimmering, achter boeiborden of op zolders.

In het plangebied worden verblijfplaatsen van vleermuizen op basis van het beschikbaar biotoop niet verwacht. Gezien de omvang van het gebied en de natuurlijke inrichting (opschot van berken) van het gebied kan het gebied een functie hebben als foerageergebied voor vleermuizen die in de omgeving verblijfplaatsen hebben. In de toekomstige inrichting van dit plangebied kan deze functie grotendeels verdwijnen. In dat kader is nader onderzoek uitgevoerd naar de functie van het gebied als foerageergebied voor vleermuizen (Ecogroen, Vleermuisonderzoek Seahorseterrein Hengelo, 10 september 2018). Uit het onderzoek volgt dat er tijdens het onderzoek in het plangebied geen essentiële vliegroutes zijn aangetroffen van vleermuizen. Het plangebied en directe omgeving worden door Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger incidenteel gebruikt als (niet onmisbaar) foerageergebied. Er zijn als gevolg van de voorgenomen plannen daarom geen negatieve effecten te verwachten op vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen. Het onderzoek is als bijlage 3 bijgevoegd.

6.2.3 Reptielen

De aanwezigheid van (zwaar) beschermde reptielsoorten in het plangebied is uit te sluiten. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.4 Amfibieën

De aanwezigheid van (zwaar) beschermde amfibieënsoorten in het plangebied is uit te sluiten. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.5 Vissen

De aanwezigheid van (zwaar) beschermde vissoorten in het plangebied is uit te sluiten. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

6.2.6 Vlinders, libellen en overige beschermde soortgroepen

Er zijn geen effecten te verwachten op andere (zwaar) beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden in het plangebied. De soorten zijn niet aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen zijn niet geschikt als leefgebied voor beschermde soorten uit deze soortgroepen.

6.2.7 Flora

De aanwezigheid van (zwaar) beschermde florasoorten in het plangebied is uit te sluiten. Effecten op deze soorten zijn dan ook uitgesloten.

6.3 Effecten op beschermde gebieden

6.3.1 Effecten op het Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Voor wat betreft de NNN is alleen bij directe aantasting sprake van vervolgstappen, waaronder compensatie. Er bevindt zich geen NNN binnen of in de directe omgeving van het plangebied. Er is van directe aantasting van de NNN dan ook geen sprake.

6.3.2 Effecten op Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000-gebied. Op 5 km afstand bevindt zich het Natura 2000-gebied "Lonnekermeer".

Vanwege de afstand en de beperkte omvang van de ontwikkeling in het plangebied worden geen effecten op soorten, habitats van soorten of habitattypen in het Natura 2000-gebied verwacht. Het Natura 2000-gebied ligt buiten het invloedsgebied van het plan wat betreft verdroging of geluid- en lichtverstoring. Er is geen effect op het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied en daarom is er geen aanleiding om te verwachten dat er op Natura 2000-gebieden op grotere afstand nog effecten zullen optreden. Het Natura 2000-gebied ligt mogelijk binnen het invloedsgebied van het plan voor wat betreft vermesting en verzuring. In dat kader is een onderzoek naar de stikstofdepositie van de voorgenomen activiteiten uitgevoerd.

Dit stikstofonderzoek is bijgevoegd in bijlage 2. Uit het onderzoek blijkt dat de drempelwaarde van 0,05 mol/ha/jaar op het Natura 2000-gebied niet wordt overschreden. Op basis van de berekende bijdrage is voor dit project geen melding of vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig. Er is geen sprake van een relevante bijdrage aan stikstofdepositie op de omliggende Natura 2000-gebieden. Het plan is dan ook uitvoerbaar ten aanzien van de effecten van stikstof op Natura 2000-gebieden.

7 Conclusies

In dit hoofdstuk worden de conclusies van de natuurtoets gepresenteerd. De conclusies zijn opgedeeld in soortenbescherming (7.1) en gebiedsbescherming (7.2). Voortkomend uit de soortenbescherming komen een aantal verplichte voorwaarden in het kader van de Flora- en faunawet (paragraaf 7.3). In paragraaf 7.4 worden maatregelen voorgesteld die in de nieuwe situatie kansen bieden voor soorten die zijn gebonden aan gebouwen en stedelijke omgeving. Deze maatregelen zijn niet wettelijk verplicht.

7.1 Conclusies soortenbescherming

In het plangebied komen mogelijk beschermde soorten voor die negatieve effecten ondervinden. De mogelijke aanwezigheid van deze beschermde soorten staat echter de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg. Mogelijk heeft het terrein een functie als foerageergebied voor vleermuizen. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van broedvogels op het plangebied.

Vleermuizen

Het plangebied vervult geen essentiële functie als foerageergebied voor vleermuizen. Er hoeft geen ontheffing worden aangevraagd bij de provincie.

Broedvogels

Voor de voorgenomen werkzaamheden waarbij bomen, ruigte en bebouwing verwijderd worden, dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen (globaal half maart tot en met juli).

Er zijn geen belemmeringen vanuit de Flora- en faunawet aan de orde indien ten minste één van de volgende maatregelen genomen worden:

- 1) De werkzaamheden aan de bomen en gebouwen worden buiten het broedseizoen uitgevoerd (voorkeursmaatregel). Of in deze periode wordt het plangebied ongeschikt gemaakt voor broedvogels.
- 2) Het plangebied wordt kort voor aanvang van de werkzaamheden door een erkende ecoloog gecontroleerd op actuele broedgevallen; bij gebleken aanwezigheid van broedende vogels moeten de werkzaamheden worden uitgesteld tot na het broedseizoen.

Overzicht

In tabel 7.1 worden de soorten weergegeven die in het plangebied aanwezig zijn en/of worden verwacht en waar nader onderzoek naar uitgevoerd moet worden.

Tabel 7.1. Mogelijk voorkomen van en effecten op beschermde soorten in het plangebied.

Soort	Ingrep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffing noodzakelijk	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels algemeen	Mogelijk	Nee	Nee	Werken buiten broedseizoen

7.2 Conclusies gebiedsbescherming

Natuurnetwerk Nederland

Binnen het plangebied is geen NNN-gebied aanwezig. Er is van directe aantasting van de NNN dan ook geen sprake. Ook heeft de planontwikkeling geen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het Natuurnetwerk Nederland buiten het plangebied. Er is daarom geen noodzaak voor een compensatieplan.

Natura 2000

Het plangebied ligt niet in of nabij een Natura 2000-gebied. Op basis van de aard en omvang van de werkzaamheden en de afstand tot het Natura 2000-gebied zijn effecten op Natura 2000-gebieden uit te sluiten. Uit stikstofonderzoek blijkt dat de drempelwaarde van 0,05 mol/ha/jaar op het Natura 2000-gebied niet wordt overschreden. Op basis van de berekende bijdrage is voor dit project geen melding of vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig. Er is geen sprake is van een relevante bijdrage aan stikstofdepositie op de omliggende Natura 2000-gebieden. Vervolgstappen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, zoals het opstellen van een voortoets zijn dan ook niet noodzakelijk.

7.3 Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden, waarin de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet zijn opgenomen. De resultaten van voorliggend onderzoek zijn in een aparte zogenaamde oplegnotitie (Antea Group, 12 juni 2017) getoetst aan deze nieuwe wet. Uit deze oplegnotitie die als bijlage 4 is bijgevoegd volgt dat de inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming per 1 januari 2017 niet tot verandering van de conclusies gesteld in de voorliggende Natuurtoets.

Nieuw beschermde soorten worden niet verwacht in het plangebied. Bij de uitvoering van de werkzaamheden de planlocatie moet rekening gehouden worden met het voorkomen van verstoring van broedende vogels. De oude conclusies ten aanzien van vleermuizen blijven van gelijke aard. Indien uit het nader onderzoek blijkt dat foerageergebied aanwezig is en een ontheffing aangevraagd dient te worden, is de verwachting dat de ontheffing verleend kan worden. De soortbescherming van de Wnb vormt geen belemmering voor het vaststellen van het plan. Inmiddels is gebleken dat er geen ontheffing nodig is.

7.4 Kansen voor natuur

Om de natuur meer ruimte te geven in de nieuwe situatie in het plangebied kan een aantal soortspecifieke en duurzame maatregelen genomen worden. De Vogelbescherming Nederland heeft samen met BAM Utiliteitsbouw een Checklist ontwikkeld die gebruikt kan worden voor het realiseren van natuurvriendelijke maatregelen voor gebouwen.

Hieronder worden maatregelen voorgesteld voor enkele typische aan steden gebonden soorten.

Gierzwaluw

De gierzwaluw is een typische soort van stedelijke omgeving. Om de soort kansen te bieden in het plangebied worden de volgende maatregelen aanbevolen. Deze maatregelen zijn afkomstig uit de soortenstandaard van de gierzwaluw, opgesteld door het RVO (2014).

Biedt geschikte verblijfplaatsen aan zoals een nestdakpan, een houten nestkast kan eventueel ook in aanmerking komen. Deze dienen in groepjes bij elkaar aangeboden te worden. Deze verblijfplaatsen moeten:

- niet in de volle zon liggen: nestplaatsen bij voorkeur in de koele, schaduwrijke noord- en oostgevels aanbrengen in verband met de hitte die kan ontstaan in de kleine broedruimte. Als nestgelegenheden tussen 9 en 19 uur in de schaduw blijven onder bijvoorbeeld een dakrand, kunnen andere windrichtingen overwogen worden
- voldoende (veilige) uitvliegruimte hebben: minimaal 1 meter breed en 3 meter diep, zonder kans op verkeersslachtoffers. Dus geen platte daken, brede goten, balustraden, borstweringen, bomen, vlaggenmasten e.d. die het aanvliegen bemoeilijken.
- de speciale dakpannen moeten
 - o voldoen aan een minimum bodemoppervlakte van 15 x 25 centimeter en een minimum hoogte van 13 centimeter
 - o een invliegopening van maximaal 2 centimeter boven de bodem (van binnen gemeten)
 - o en invliegopening van 7 centimeter breed en maximaal 3,5 centimeter hoog
 - o dat de invliegopening asymmetrisch is aangebracht, zodat er een donkere hoek in de nestgelegenheden ontstaat.

Huismus

Huismussen zijn kenmerkende stadsvogels. In de nieuwe situatie kunnen daarom speciaal voor deze beschermde en in aantal teruglopende soort nestkasten worden aangeboden. Zo kunnen bijvoorbeeld kasten van Vivara¹ worden aangeboden en verspreid over het gebouw worden opgehangen. Deze verblijfplaatsen moeten niet te hoog aangeboden worden en niet te heet worden in de middagzon: bij voorkeur hebben de locaties een noord of oost expositie of een ligging in de schaduw van een dakgoot of iets desgelijks.

Naast het aanbieden van deze nestplaatsen is het van belang dat de omgeving tevens functioneel is. De voorwaarden die hieraan bijdragen zijn:

- Er moet continu voedsel te vinden zijn in de directe omgeving (binnen 2,5 meter) van dekking. De dekking bestaat uit stekelige struiken, begroeide gevels of schuttingen, groenblijvende begroeiingen zoals klimop.
- Voldoende inheems groen en enkele grote bomen als leverancier van eiwitrijk voedsel (rupsen) voor de jongen.
- Niet teveel grote bomen.

¹ Vivara.nl 'Nestkast voor de Huismus'

- Altijd groenblijvende planten in hagen of gevelbegroeiing te gebruiken als collectieve slaapplek (en voor dekking).
- Droge, zandige plekken voor het nemen van een zandbad.
- Drinkwater.

Vleermuizen

Ondanks dat in het plangebied geen vleermuizen zijn aangetroffen kan in de nieuwe situatie (in het kader van biodiversiteit in de stad en kansen voor de natuur) hier wel aandacht aan besteed worden.

De in paragraaf 6.2.2 genoemde voorzieningen kunnen in de permanente situatie aangeboden en/of gecreëerd worden. Hierdoor kan het plangebied alsnog bijdragen aan het leefgebied voor de vleermuizen.

Daarnaast zijn speciaal voor renovatie, nieuwbouw of herbouw onderhoudsvrije vleermuizenkokers in de handel die ingemetseld kunnen worden en zogenaamde vleermuiskwartieren die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren (zie onder andere Brochure 'Vleermuisvriendelijk bouwen'; Korsten *et al.*, 2011). Deze positieve maatregelen zijn veelal eenvoudig en met geringe meerkosten in nieuwbouw in te passen.

8 Bronnen

Bos, F.G., Bosveld, M.A., Groenendijk, D.G., Van Swaay, C.A.M. & Wynhoff, I., 2006. De dagvlinders van Nederland - verspreiding en bescherming. Nederlandse Fauna 7. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EISNederland, in samenwerking met De Vlinderstichting, Wageningen.

Creemers, R.C.M. en Delft, J.J.C.W. van (RAVON) (redactie), 2009. De Amfibieën en Reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna Deel 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

Kosten E., H., Limpens, H. Bouman & J. Reinhold, 2011. Vleermuisvriendelijk bouwen. Handreiking voor huiseigenaar, architect en beleidsmedewerker. Zoogdiervereniging & Tauw.

Limpens, H., Regelink, J., en Koelman, R. (2010). Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Arnhem.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

Overig:

www.zoogdieratlas.nl

www.ravon.nl

www.telmee.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.naturalis.nl

www.vivara.nl

www.telmee.nl

www.vlindernet.nl

www.libellennet.nl

natura2000.eea.europa.eu

<http://www.onb.nl/portfolio/strategische-stedenbouw-seahorse-terrein-hengelo/>

Bijlage 1 Wettelijk kader

Bijlage 1 Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing Tabel 2 en 3 - soorten

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan RVO.nl door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekent dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten, zie onderstaande tabel), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Soort	Categorie	Toelichting
Steenuil	1	Nesten die ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Gierzwaluw, Roek	2	Nesten van koloniebroeders
Grote gele kwikstaart, Huismus, Oehoe, Ooievaar, Kerkuil, Slechtvalk	3	De fysieke voorwaarden voor de vaste nestplaats zijn afhankelijk van bebouwing, vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Boomvalk; Buizerd; Havik, Ransuil Sperwer, Wespandief en Zwarte wouw	4	Vogels die jaar in jaar uit in hetzelfde nest broeden en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om

soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij RVO.nl voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij RVO.nl van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. RVO.nl zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van EL&I). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2014 werd deze term vervangen door NNN door staatssecretaris Dijksma van het ministerie van EZ.

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

In het NNN liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares NNN op het land is ook Natura 2000-gebied.

Netwerk van gebieden

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen. Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- Beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaats hadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

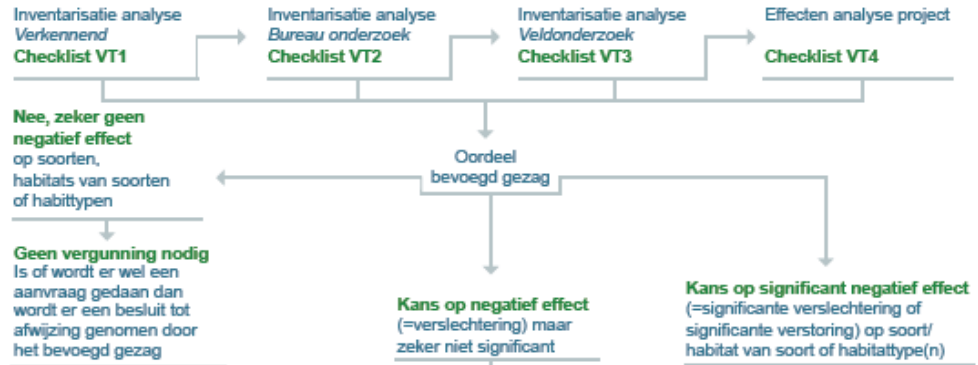
Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet.

VOORTOETS

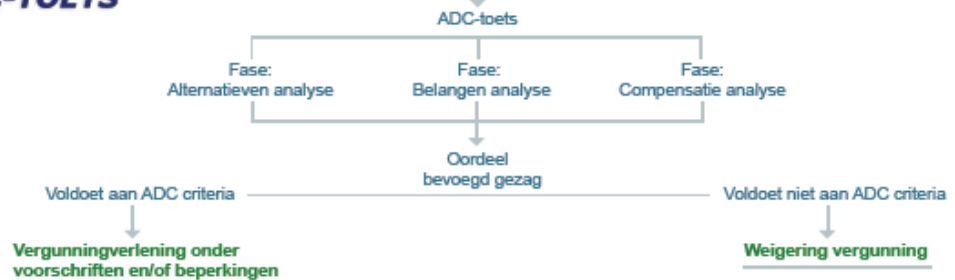
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

Bijlage 2: Stikstofberekeningen

AERIUS CALCULATOR

Dit document bevat resultaten van een stikstofdepositieberekening met AERIUS Calculator. U kan dit document gebruiken voor de onderbouwing van depositie onder de drempelwaarde (0.05 mol/ha/j) in het kader van de Wet natuurbescherming, afhankelijk van de door u gekozen rekeninstellingen.

De berekening op basis van stikstofemissies gaat uit van de componenten ammoniak (NH₃) en stikstofdioxide (NO_x), of één van beide. Hiermee is de depositie van de activiteit berekend en uitgewerkt. Op basis van de gekozen rekeninstellingen zijn de resultaten op Natura 2000-gebieden inzichtelijk gemaakt.

Wilt u verder rekenen of gegevens wijzigen? Importeer de pdf dan in de Calculator. Voor meer toelichting verwijzen we u naar de websites pas.bij12.nl, www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

Berekening Situatie 1

- ▶ Kenmerken
- ▶ Emissie
- ▶ Depositie natuurgebieden
- ▶ Depositie habitattypen

Verdere toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via: www.aerius.nl en pas.natura2000.nl.

AERIUS CALCULATOR

Contact

Rechtspersoon Inrichtingslocatie

- -

Activiteit

Omschrijving

Seahorse

Datum berekening Rekenjaar

10 juli 2017, 10:09 2018

Rekeninstellingen

Berekend voor Wnb.

Totale emissie

Situatie 1

NO_x 1.172,29 kg/j

NH₃ 62,81 kg/j

Depositie

Hectare met
hoogste project-
bijdrage (mol/ha/j)

Natuurgebied Provincie

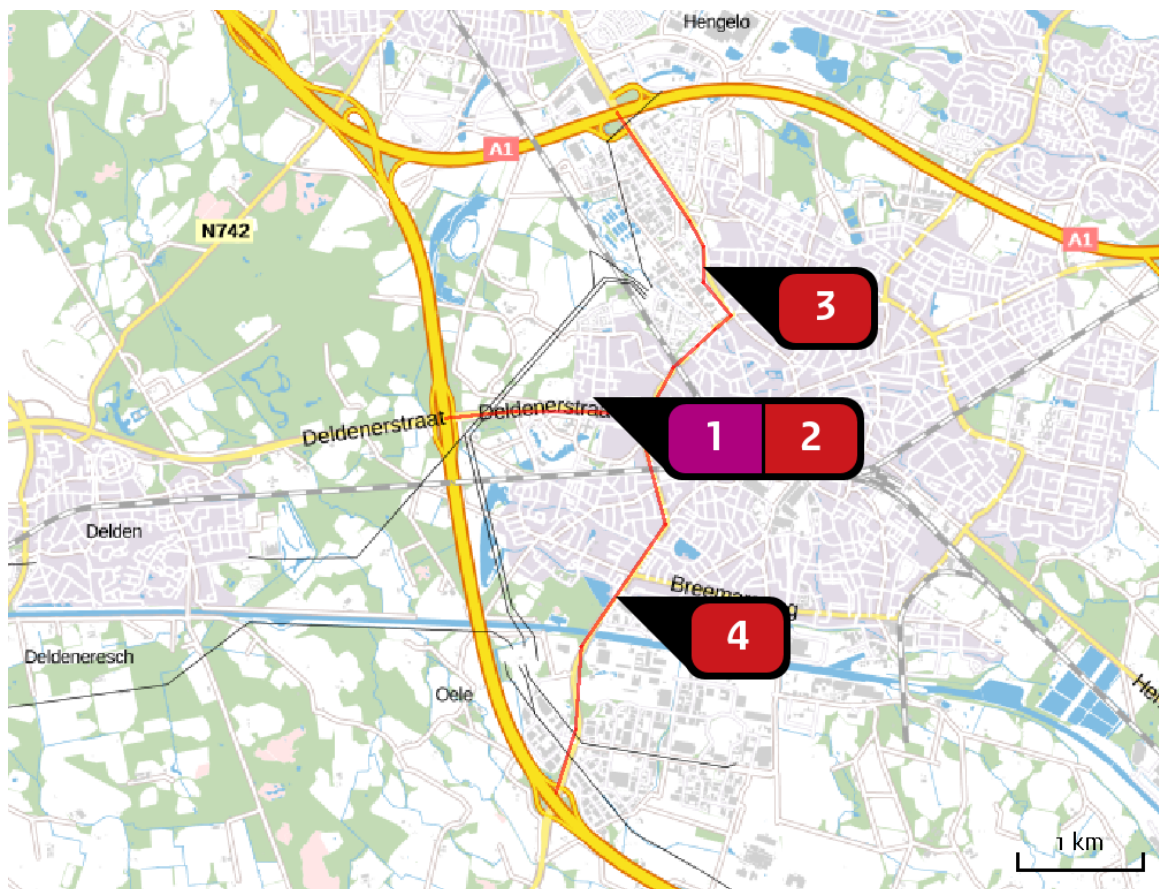
- -

Situatie 1

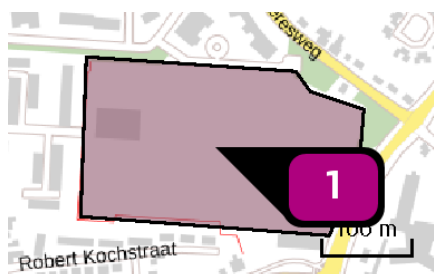
-

Toelichting

Locatie
Situatie 1

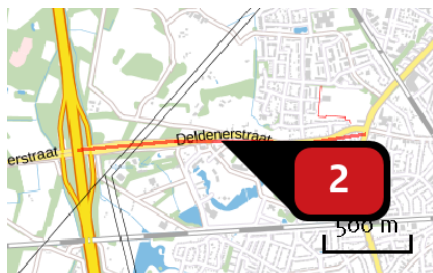

Emissie
(per bron)
Situatie 1

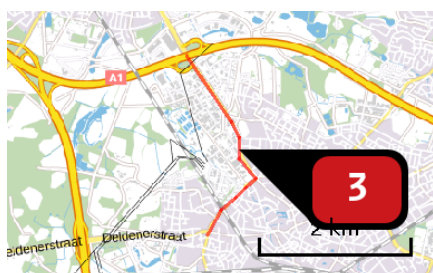
Naam **Bron 1**
 Locatie (X,Y) **249616, 476462**
 NOx **333,34 kg/j**

Sector	Categorie	Omschrijving	Eenheden	Stof	Emissie
	Woningen (nieuwbouw): Vrijstaande woning	110 Woningen	110,0	NOx	333,34 kg/j

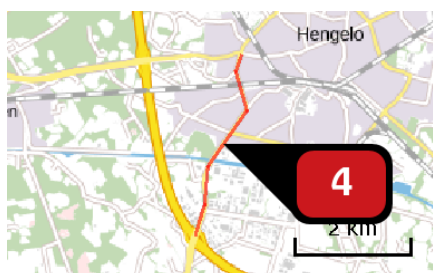
Naam **Bron 2**
 Locatie (X,Y) **248908, 476249**
 Uitstoothoogte **2,5 m**
 Warmteinhoud **0,000 MW**
 NOx **176,13 kg/j**
 NH3 **13,19 kg/j**

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen (/dag)	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	950,0	NOx NH3	176,13 kg/j 13,19 kg/j

Naam **Bron 3**
 Locatie (X,Y) **250142, 477387**
 Uitstoothoogte **2,5 m**
 Warmteinhoud **0,000 MW**
 NOx **307,08 kg/j**
 NH3 **22,99 kg/j**

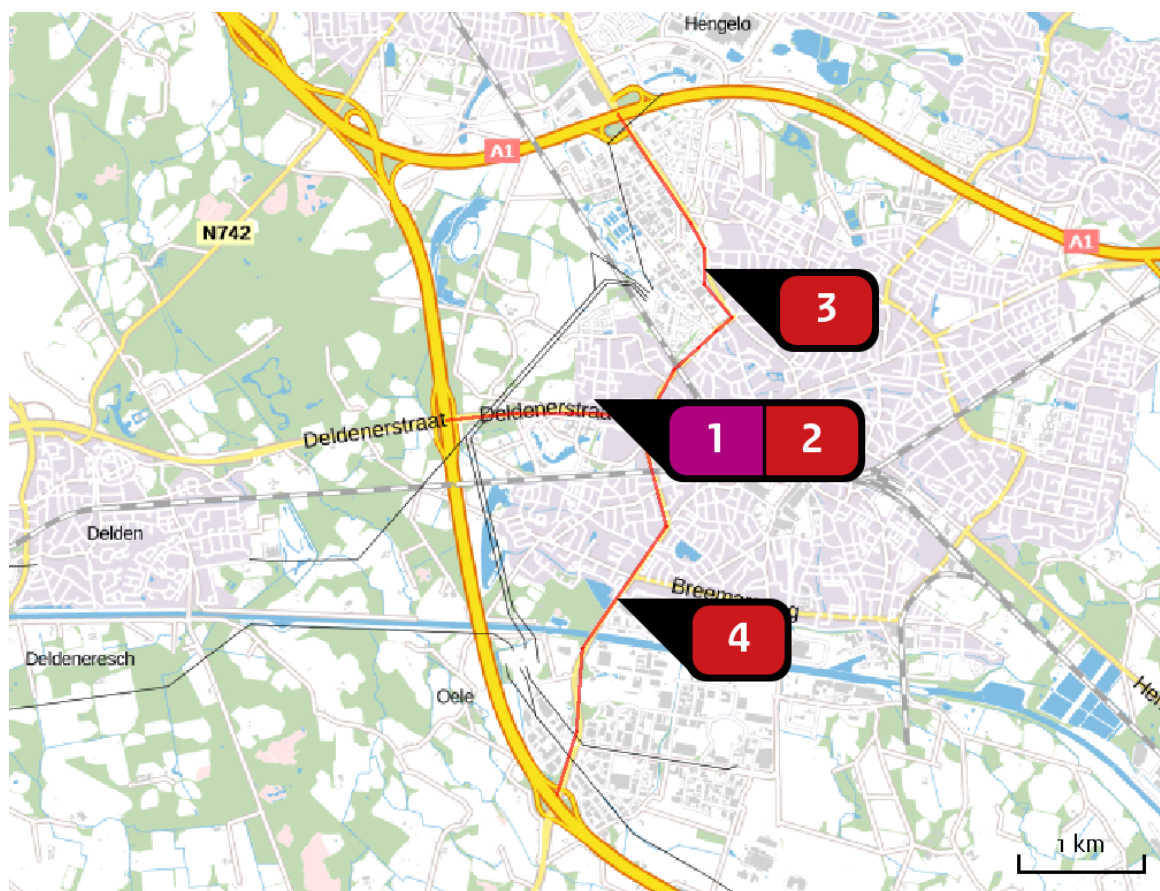
Soort	Voertuig	Aantal voertuigen (/dag)	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	950,0	NOx NH3	307,08 kg/j 22,99 kg/j

Naam **Bron 4**
 Locatie (X,Y) **249446, 474771**
 Uitstoothoogte **2,5 m**
 Warmteinhoud **0,000 MW**
 NOx **355,74 kg/j**
 NH3 **26,63 kg/j**

Soort	Voertuig	Aantal voertuigen (/dag)	Stof	Emissie
Standaard	Licht verkeer	950,0	NOx NH3	355,74 kg/j 26,63 kg/j

Depositie natuurgebieden

Hoogste projectbijdrage

Hoogste projectbijdrage per natuurgebied

- Habitatrictlijn
- Vogelrichtlijn
- Habitatrictlijn, Vogelrichtlijn

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden verleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS versie 2016_20170324_a9b5d9a5ef

Database versie 2016_20170301_feb336c45f

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://www.aerius.nl/nl/factsheets/release/aerius-calculator-2015-handboek-o>

Bijlage 3: Vleermuizenonderzoek

Aan
Antea Group
t.a.v. dhr. S. Hammink

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle
T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

notitie

Contactpersoon	Kenmerk	Status	Datum
E. (Erik) Riphagen	17-169	definitief	10 september 2018

Betreft

Vleermuisonderzoek Seahorseterrein Hengelo

Omschrijving

Inleiding

In opdracht van Antea Group (contactpersoon dhr. S. Hammink) heeft Ecogroen een onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van onmisbaar foerageergebied voor vleermuizen op het Seahorse terrein in Hengelo. Dit onderzoek is noodzakelijk in verband met het voornemen om op deze locatie woningen te realiseren. Voor de woningbouw is de kap van bomen en de sloop van de aanwezige fabriekshal noodzakelijk. Uit eerder door Antea Group uitgevoerd onderzoek is het plangebied beoordeeld als potentieel geschikt foerageergebied en als essentiële vliegroute voor vleermuizen¹.

Situatie

Het plangebied bestaat uit een fabrieksterrein dat al enige tijd niet meer gebruikt wordt. Er is opstand ontstaan van onder andere berk en vlinderstruik. Een groot deel van het plangebied is verhard met grote betonplaten. Langs de randen staan groenstroken met bomen. In het plangebied liggen een aantal kleine oude kelders, deze zijn volgelopen met water. De restanten van de oude fabriekshal, bestaand uit een glazen overkapping en een staande muur, staan nog op het terrein. Voor de ligging van het plangebied wordt verwezen naar bijlage 1.

Beschermingsstatus vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. Van deze drie onderdelen genieten verblijfplaatsen de grootste bescherming. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven. Het voorkomen van verblijfplaatsen zijn in de Natuurtoets van Antea Group uitgesloten.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebied gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige

notitie

structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd. Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs bosranden, bomenrijen of boven water, zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Onderzoeksmethode

Het onderzoek heeft zich gericht op het vaststellen van onmisbaar foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen. Volgens het protocol voor vleermuizen (zie kader 1) dienen minimaal twee veldbezoeken te worden uitgevoerd. Het gaat hierbij om twee nachtelijke bezoeken in de periode van 15 april tot 15 oktober. Deze bezoeken zijn uitgevoerd op 10 mei (half bewolkt en windkracht 2, 15 graden) en 31 juli 2017 (droog en windstil, 21 graden).

Kader 1: Toelichting onderzoeksprotocol voor vleermuisonderzoek

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. De soorten zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies omtrent deze soortgroep is complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek.

Vleermuisonderzoek blijft echter maatwerk en het protocol geldt daarom als richtsnoer en niet als plicht. Het volgen van het vleermuisprotocol wordt echter wel aangeraden. Het toepassen van het protocol heeft tot doel:

- 1) Dat het bevoegd gezag geen aanvullend onderzoek verlangt bij een ontheffingsaanvraag;
- 2) Dat een onderzoek stand houdt in eventuele juridische procedure.

Resultaten

In het plangebied zijn enkele foeragerende exemplaren van Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger aangetroffen (zie bijlage 2). Ook buiten het plangebied zijn foeragerende dieren waargenomen. Het plangebied en nabije omgeving hebben geen belangrijke functie als foerageergebied van vleermuizen. In het plangebied en de omgeving blijven (ook in de toekomstige situatie) voldoende foerageermogelijkheden voor deze minimale aantallen vleermuizen aanwezig.

Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat aan de noordzijde van het plangebied, bij het verzorgingstehuis, een vliegroute van Gewone dwergvleermuis aanwezig is. Tijdens het veldbezoek van 31 juli zijn hier 12 exemplaren langs vliegend waargenomen. De bomenrij die deze vleermuizen gebruiken staat buiten het plangebied en blijft behouden. Er is daarom geen negatief effect te verwachten op deze vliegroute, op voorwaarde dat deze bomenrij niet aangelicht wordt door extra straatlantaarns of uitstralende verlichting uit woningen. Tijdens het onderzoek hebben wij geen essentiële vliegroutes binnen het plangebied zelf aangetoond, er vlogen slechts een zeer beperkt aantal vleermuizen. Schade aan voor vleermuizen essentiële vliegroutes kan dan ook worden uitgesloten.

notitie

Conclusies

Tijdens het onderzoek zijn in het plangebied geen essentiële vliegroutes aangetroffen van vleermuizen. Het plangebied en directe omgeving worden door Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger incidenteel gebruikt als (niet onmisbaar) foerageergebied. Er zijn als gevolg van de voorgenomen plannen daarom geen negatieve effecten te verwachten op vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen. Buiten het plangebied is wel een bomenrij aangetroffen die gebruikt wordt als vliegroute. Het gaat om de bomenrij nabij het verzorgingstehuis. Geadviseerd wordt om deze bomenrij niet extra te verlichten door het aanbrengen van straatlantaarns of uitstralende verlichting uit woningen.

Het nemen van juridische stappen en het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde. Wij wijzen u op de beperkte geldigheidsduur van het vleermuisonderzoek (zie kader 2).

Kader 2: Geldigheidsduur vleermuisonderzoek

Vleermuizen maken gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen en wisselen, behalve in de winter, regelmatig van verblijfplaats. Gezien dit mobiele karakter van vleermuizen is vleermuisonderzoek juridisch gezien slechts voor een bepaalde periode rechtsgeldig. Volgens het bevoegd gezag zijn er geen richtlijnen hoe lang een vleermuisonderzoek 'houdbaar' is. Over het algemeen wordt in de soortenstandaard van de in deze situatie te verwachten soorten een periode van drie jaar aangehouden. Dit houdt in dat het uitgevoerde onderzoek tot eind juli 2020 geldig is.

Het uitgevoerde vleermuisonderzoek is in deze situatie geldig tot juli 2020. Na deze periode dient het vleermuisonderzoek herhaald te worden.

notitie

Bijlage 1. Ligging van het plangebied (rood omlijnd)

notitie

Bijlage 2. Waarnemingen vleermuizen

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.
